

Anglické prosté perfektivum a jeho české překladové protějšky

English Present Perfect and its Czech Translation Counterparts

Bakalářská práce

Milena Losmanová

Posudek vedoucí práce

Bakalářská práce zkoumá, jakými prostředky se překládá do češtiny anglický předpřítomný čas prostý a jaké faktory mohou vést k volbě konkrétního překladového protějšku. Součástí výzkumu je i to, do jaké míry a za jakých podmínek koreluje anglické perfektivum s českou kategorií vidu.

V teoretické části práce se autorka věnuje hlavním oblastem, které pak bude sledovat v analytické části: popisuje formální rysy perfekta (popis sémantických tříd sloves je příliš obecný na to, aby mohl perfektivum nějak charakterizovat, ale autorka si potřebovala ujasnit, jak v analytické části práce slovesa klasifikovat), na základě sekundární literatury vymezila pět základních významových oblastí, v nichž se uplatňuje anglické prosté perfektivum (,continuative use, idefinite use, habitual use, resultative use, recent past use‘). Zaměřila se také na příslovečná určení, která se spojují s předpřítomným časem, a na rozdíly mezi perfektem a präteritem. Podkapitola teoretické části práce je věnována vztahu mezi perfektem a českou kategorií vidu. Z pohledu analytické části práce se podkapitola o vývoji předpřítomného času (a řada zdrojů, ze kterých vychází) zdá být nadbytečná.

Analytická část práce se opírá o 100 překladových dvojic (anglických originálních vět obsahujících předpřítomný čas a jejich českých překladových protějšků) excerpovaných z jádra paralelního korpusu *InterCorp*. Tato část je rozdělena na dvě podkapitoly. První z nich popisuje anglické věty s předpřítomným časem: všimá si jejich role v souvětí, sémantických charakteristik přísudkového slovesa, příslovečných určení času, která se ve větách s perfektem vyskytují (resp. jejich absence) a zastoupení jednotlivých významových oblastí perfekta. Zde autorka také konstatuje, že ne vždy je možné dané užití perfekta jednoznačně zařadit do jedné významové třídy. Druhá podkapitola, poněkud nepřesně nazvaná „The Analysis of the Czech Part“, popisuje české překladové protějšky anglického perfekta a hledá souvislosti mezi jeho vlastnostmi a zvoleným překladem (místy by byl text přehlednější, kdyby autorka jasně odlišila, kdy popisuje anglické věty a kdy jejich české protějšky – např. na str. 32 dole může být obtížné zjistit, zda se jedná o adverbiále v anglické větě nebo v překladu). Autorka dochází k zajímavým zjištěním ohledně korelace času a vidu v českých překladových protějšcích: tam, kde je protějškem perfekta český přítomný čas, je český přísudek vždy v nedokonavém vidu, zatímco u překladů minulým časem se objevuje v češtině jak vid dokonavý (61% dokladů) tak nedokonavý (24%). Autorka pak na jednotlivých příkladech ukazuje, za jakých podmínek může perfektivu odpovídat v češtině vid dokonavý (predikace s rezultativním významem bez příslovečných určení času, některá adverbiále, např. *already*; časové věty odkazující na děj v budoucnosti, po němž následuje jiný děj), ilustruje

korespondence mezi perfektem a videm nedokonavým, vliv kontextu na volbu vidu v překladu a vztah mezi funkcí perfekta a překladovým ekvivalentem.

Přestože autorka udělala při psaní práce velký pokrok a text se přiblížil odbornému stylu, zůstávají v něm některá nadbytečná opakování, např. str. 33 „The continuative use suggests that the situation still proceeds and it is not at the end“. Někde takové opakování komplikuje porozumění tomu, co přesně chce autorka říci, např. str. 34 „This supports Mathesisus' theory that there is a certain degree of correspondence between the perfect tense and the perfective aspect in Czech. This theory of course cannot be applied to all cases and this correspondence is only partial.“ Nadbytečný je také pokus o shrnutí problematiky rozdílů mezi anglickým perfektem a českou kategorií vidu v úvodu kapitoly 4.2.2. (navíc tento úvod uzavírá konstatování, že „the perfect forms in English do not represent a category of aspect but a temporal category“, ale autorka dále pokračuje popisem vztahu mezi perfektem a ne/dokonavým videm českých protějšků). Podobně je zbytečné uprostřed úvodu podkapitoly o překladu perfekta nedokonavým videm (4.2.4) znovu zmiňovat, že „While translating the English present perfect sentences into Czech, either imperfective or perfective aspect can be used.“ (str. 36).

Na str. 35 je zjevně chyba v počtu – tabulka na str. 38 uvádí celkový počet vět přeložených slovesem v dokonavém vidu 62, v kapitole 4.2.3 se uvádí 63.

Přes uvedené nedostatky je třeba vyzvednout autorčinu píli a úsilí, které práci věnovala. Také po formální stránce je práce zpracována velmi dobře, včetně prezentace výsledků analýzy v tabulkách.

Závěr

Bakalářskou práci Mileny Losmanové doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím jako velmi dobrou.

V Praze 12.6.2015

doc. PhDr. Markéta Malá, Ph.D.